

Agendapunt:

Meppel. 12 november 2024

Vertrouwelijkheid:
XXX

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvoorstel nr. 2023546

Onderwerp:

Programma Duurzaam

Voorgesteld besluit:

1. Het Programma Duurzaam 2024-2028 vast te stellen.
2. Het programma Duurzaam 2024 – 2028 hoofdstuk 3.5 Grondstoffeninzameling vast te stellen als beleidskader voor het grondstoffenbeleid.

Inleiding:

De gemeente Meppel staat voor grote uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, waaronder de energietransitie, biodiversiteit, en klimaatadaptatie. De urgentie van deze transitie vereist een programmatische aanpak die wordt uiteengezet in het Programma Duurzaam 2024-2028. Dit programma bouwt voort op het vorige programma Duurzaamheid 2021-2023 en is afgestemd op nationale en internationale beleidskaders zoals het Klimaatakkoord. Het programma biedt richting en houvast voor de komende jaren om toe te werken naar de duurzaamheidsdoelen van en voor Meppel.

Beoogd (maatschappelijk) effect

Het programma heeft als doel dat de gemeente Meppel in 2050 duurzaam en toekomstbestendig is.

Argumenten

1.1 Ambitieuze, maar noodzakelijke transitie.

Het programma biedt een integraal beleidskader dat nodig is om Meppel en haar samenleving toekomstbestendig te maken in lijn met de wettelijke verplichtingen uit onder andere het Klimaatakkoord.

1.2 Toewerken naar onze duurzaamheidsambities.

Het programma vormt de concrete uitwerking van de duurzaamheidsambities voor de gemeente Meppel, zowel als gemeentelijke organisatie als voor haar grondgebied en inwoners. Dit wordt beoogd met een programmatische aanpak en het werken aan vijf pijlers met hun eigen strategische doelstellingen:

- **Energietransitie:**
De gemeente Meppel is CO₂-neutraal in 2040.
- **Klimaatadaptatie**
De gemeente Meppel is klimaatadaptief in 2050.
- **Natuur, landschap & biodiversiteit**
De gemeente Meppel heeft in 2050 een robuust ecosysteem, passend bij Meppel en met behoud en herstel van bestaande landschaps- en natuurkwaliteiten.
- **Gezond leefmilieu**
De gemeente Meppel voldoet aan de wettelijke milieunormen voor bodem, lucht, geur en geluid om zo veel mogelijk schade en/of hinder voor mens, dier en milieu te voorkomen.
- **Circulariteit**
De gemeente Meppel is 100% circulair in 2050.

Het programma zorgt voor een vertaalslag van vergezichten naar concrete doelen en activiteiten, waardoor er meer richting en houvast is in de uitvoering van het beleid. Hoewel de ambities en doelstellingen voor het Programma Duurzaam 2024-2028 niet nieuw zijn, zijn ze waar mogelijk aangescherpt en verduidelijkt.

1.3 Geeft invulling aan het werken aan transities.

Dit programma is de volgende stap in een langer proces van duurzame transities. Werken aan transities is complex en onzeker, onduidelijk is hoe ambities precies kunnen worden bereikt, mede doordat we slechts beperkt invloed hebben op externe factoren zoals technologische ontwikkelingen, economische omstandigheden en maatschappelijke trends die een grote rol spelen in het verloop en de snelheid van de transities. Voor enige houvast is, heeft het Programma Duurzaam 2024-2028 een stapsgewijze aanpak van strategische doelen, naar operationele doelen naar inspanningen en activiteiten.

1.4 Voorbeeldfunctie van de gemeente.

De gemeente Meppel vervult met dit programma haar voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid. Een gemeente die haar voorbeeldfunctie vervult, gaat verder dan alleen het nakomen van wettelijke verplichtingen. Het gaat om het tonen van leiderschap met als doel om inwoners, ondernemers, bedrijven en instellingen te inspireren en positieve veranderingen te bevorderen. Het gaat om het ondernemen van acties daar waar onze directe invloed ligt. Met dit programma pakt de gemeente een actieve rol.

1.5 Transparante monitoring en verantwoording.

Het Programma Duurzaam 2024-2028 biedt specifiekere operationele doelstellingen, duidelijke indicatoren en meetinstrumenten, zoals de CO₂-uitstoot van het wagenpark en de KlimaatMonitor, waarmee de voortgang van de duurzaamheidsdoelen kan worden gevolgd. Door structurele monitoring kunnen we bijsturen waar nodig en verantwoording afleggen over de behaalde resultaten. Dit biedt inzicht in de effectiviteit van de genomen maatregelen en versterkt het draagvlak voor de uitvoering van het programma.

1.6 Verankering in Ontwerp Omgevingsvisie.

Het Programma Duurzaam 2024-2028 is geen omgevingsprogramma zoals in de Omgevingswet wordt bedoeld. Het Programma Duurzaam gaat verder dan alleen de fysieke leefomgeving, waar de omgevingsvisie op gericht is. Het is een programma Duurzaam vanwege de programmatische werkwijze die de gemeente hanteert. De componenten in het programma Duurzaam 2024-2028 die landen in de fysieke leefomgeving, zijn geland in het ontwerp omgevingsvisie.

2.1 Vaststellen grondstoffenbeleid

Door het Programma Duurzaam 2024-2028 vast te stellen als beleidskader voor grondstoffenbeleid, sluit de gemeente Meppel direct aan op de landelijke VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof). De focus is verlegd van aantal kilo's restafval per inwoner en het afvalscheidingspercentage naar het recyclepercentage.

Kanttekeningen

1.1 Complexiteit van de duurzaamheidstransities.

Het bereiken van de duurzaamheidsdoelen vereist een proces van de lange adem. We zijn afhankelijk van factoren buiten de controle van de gemeente, zoals nationale wetgeving en internationale afspraken. Maar ook maatschappelijke betrokkenheid en urgentie dat helpt voor de noodzaak tot veranderen. Ook de beschikbare capaciteit om te werken aan de doelen is met de huidige arbeidsmarkt onzeker. Dit zorgt ervoor dat we niet weten of we onze doelstellingen gaan halen. Met het programma Duurzaam 2024-2028 beogen we een enkel

helder overzicht te geven wat we willen bereiken, waarom we dit willen bereiken en wat we daarvoor doen.

1.2 Veranderende beleidskaders geeft onzekerheid.

De implementatie van duurzaamheidsinitiatieven kan sterk worden beïnvloed door veranderende beleidskaders op zowel nationaal als Europees niveau. Beleidswijzigingen, zoals nieuwe regelgeving of subsidies, kunnen de voortgang en de haalbaarheid van specifieke projecten beïnvloeden. Denk bijvoorbeeld aan het stoppen met het Nationaal Programma Landelijke Gebied en nog onbekende gevolgen hiervan voor het stikstofdossier. Het is essentieel om flexibel te blijven en regelmatig de impact van deze veranderingen te evalueren.

1.3 Maatschappelijke acceptatie en betrokkenheid is een vereiste.

Het succes van het programma hangt sterk af van de acceptatie en betrokkenheid van de inwoners van Meppel. Het is noodzakelijk om effectieve communicatiestrategieën te ontwikkelen die de voordelen van duurzame initiatieven duidelijk maken en inwoners stimuleren om actief deel te nemen. Een gebrek aan betrokkenheid kan de uitvoering van projecten vertragen of zelfs belemmeren. Daarom zetten we in op het bevorderen van participatie en communicatie.

1.4 Kennis en capaciteitsvraagstukken rondom personeel

Voor de uitvoering van complexe duurzaamheidsprojecten is er een constante behoefte aan kennis, vaardigheden en capaciteit binnen de gemeente en bij betrokken stakeholders. Hierbij helpt de CDOKE-regeling.

1.5 Afhankelijkheid van subsidies en financiering

Veel van de acties in het programma zijn afhankelijk van externe financiering, zoals subsidies en specifiek uitkeringen (SPUK). Bekend is bijvoorbeeld dat de SPUK-regeling voor energiearmoede voor nu nog maar tot eind 2025 doorloopt. Ditzelfde geldt voor het duurzaam isoleren waarvoor het Soortenmanagemenplan is opgesteld. Deze worden voor een deel betaald uit de SPUK-Lokale Aanpak Isoleren, waarvan de doorlooptijd onbekend is. Kortom er is onzekerheid over de (blijvende) beschikbaarheid van incidentele middelen vanuit het rijk. We spelen hierop in door tijdig een budgetaanvraag te doen wanneer nodig.

1.6 Kostendekkendheid van het programma Duurzaam

Uitgangspunt is dat de uitvoering van het programma Duurzaam plaatsvindt binnen bestaande budgetten en/of beschikbare subsidieregelingen. Er heeft geen doorrekening plaatsgevonden van de vertaling van de doelstellingen uit het programma Duurzaam op de onderhanden en in voorbereiding zijnde (investerings)projecten. Eventuele (aanvullende) budgetvraag is aan de orde bij concretere vervolgdOCUMENTEN en perspectiefnota, zie paragraaf Financiën.

2.1 Geen grondstoffenbeleid zonder vaststelling programma Duurzaam 2024-2028

Als het Programma Duurzaam 2024-2028 niet wordt vastgesteld, is ook het nieuwe grondstoffenbeleidskader niet vastgesteld. In dat geval zal een afzonderlijk beleidsstuk voor grondstoffenbeheer op een later moment alsnog aan de raad moeten worden voorgelegd.

Integrale afstemming

Alle afdelingen binnen het fysiek domein, team Ruimte Initiatief, Team Economie & Regio, team Ruimte Verzorgen.

Financiën

Er worden bij de vaststelling van het programma Duurzaam 2024-2028 op voorhand geen aanvullende middelen aangevraagd. Uitgangspunt is dat de uitvoering van het programma

Duurzaam 2024-2028 plaatsvindt binnen bestaande budgetten en/of beschikbare subsidieregelingen. Het programma Duurzaam 2024-2028 bevat een breed pakket aan opgaven die zijn vertaald in inspanningen en activiteiten. De aard van de kosten is divers. Het betreft onder andere personele inzet, onderzoeksopdrachten, realiseren van maatregelen, werken via samenwerkingsverbanden.

Er heeft nog geen doorrekening kunnen plaatsvinden van de vertaling van de doelstellingen uit het programma Duurzaam 2024-2028 op de onderhanden en in voorbereiding zijnde (investerings)projecten. Voor de gemeentelijke heffingen is nog onvoldoende duidelijk wat de impact is van de maatregelen. In de activiteiten en inspanningen zijn ook diverse onderzoeken opgenomen. Voor de vervolgstappen en investeringen die mogelijk volgen uit de onderzoeken kunnen nog geen financiële middelen worden opgenomen in de begroting.

Een eventuele (aanvullende) budgetvraag is daarom aan de orde bij concretere vervolgdOCUMENTEN en komen u tegemoet via de perspectiefnota.

Effecten overige programma's

Duurzaamheid is een integraal thema. Dit betekent dat het werken aan de duurzaamheidsambities landt in verschillende teams, beleidsterreinen en programma's. Zo speelt duurzaamheid een grote rol bij ruimtelijke ontwikkelingen, beheer en onderhoud, maatschappelijk vastgoed en economie. De doelen van duurzaamheid met een fysieke component zijn geland in het Ontwerp Omgevingsvisie.

Communicatie

Via de gebruikelijke kanalen verzorgen we de officiële publicatie. In het programma Duurzaam 2024-2028 is een hoofdstuk communicatie en participatie waarin de communicatiestrategie voor het programma en de pijlers is toegelicht.

Uitvoering

De uitvoering wordt gedaan aan de hand van een programmatische aanpak. De uitvoering van de genoemde inspanningen en activiteiten van het programma vindt plaats in diverse teams.

Effecten op pijlers duurzaamheid

Het programma vormt de concrete uitwerking van de duurzaamheidsambities van de gemeente Meppel.

Bijlagen

Programma Duurzaam 2024-2028

Bijlage 1 Monitoring – Stand van zaken programma Duurzaam 2024-2028

Bijlage 2 Overzicht Financiën programma Duurzaam 2024-2028

Burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Kastelein C. Bijl